השואה ונהג המונית היהודי

נכנסתי למונית שלו ליד מוגרבי ואמרתי: „שלום, שדרות שאול המלך, בבקשה." הוא לא ענה. המשיך לנסוע ונראה מוטרד מאוד. הקשיב לרדיו בדריכות. אחרי נסיעה של כמה מטרים שאל אותי: „לאן את צריכה?" אמרתי לו, והוא המשיך להאזין לשידור של מישפט דמיאניוק. כשהיינו במחצית הדרך, תם השידור. הנהג כיבה את הרדיו, הזדקף קצת, הסתכל עליי ואמר: „שמעת? את מאמינה שכל זה קרה?"

אתה לא מאמין?

„איך אפשר להאמין? לקחו אנשים, הפשיטו אותם, הרגו אותם, עינו אותם."

אל תגיד לי שזאת הפעם הראשונה שאתה שומע על השואה.

„תיראי, אני כבר שמעתי על השואה בגרמניה. אבל לא שמעתי על מקומות אחרים. תגידי, איפה קבורים כל מיליוני היהודים האלה?" הם לא קבורים. מי יקבור מיליונים?

„או מה עשו איתם?"

הנה, שמעת בעצמך ברדיו. חלק שרפו, חלק כרו לעצמם בורות ונפלו פנימה. חלק נשארו במקום שבו נרצחו.

„אני לא מאמין לך!"

אתה לא צריך להאמין לי. תקרא ספרים. יצאו אלפי ספרים על הנושא הזה.

„תראי, אין לי זמן לקרוא ספרים בדרך כלל. אבל אני נשבע לך שעכשיו אני אקרא. תרשמי לי על פתק איזה ספרים לקנות, והיום אני אקנה אותם ואקרא ואגיד לאשתי שתקרא גם."

רשמתי לו שמות של שלושה ספרים, שחשבתי כי יגרמו לו לרצות לקרוא עוד.

כשנפרדנו, היו העיניים שלו לחות והוא מילמל: „הרגו את כל היהודים האלה, ואף אחד לא עזר להם. אני לא יכול להאמין בזה."

נהג מונית ישראלי בתל־אביב, 1987, שפיתאום נודע לו על השואה והוא מזועזע. כשהביאו את דמיאניוק ארצה חשבתי שאנחנו לא צריכים עוד מישפט כזה. היום שיניתי את דעתי.

ספר בישול

ובלי ספר בישול, הרי תחשבו שלא עשיתי את עבודתי נאמנה. אז הפעם לא כל־כך בישול אפיה. ולא סתם אפיה, אלא אפיית לחם ולחמניות ושאר מיני בצק.

מיקצוע עקרת־הבית עבר שינויים גדולים בעשרים השנים האחרונות. ממתכוני צנע פשוטי מיצרכים דרך קריצות למיטבחים מסובכים יותר, התרווחות בתוך מיטבחי עמים שונים, ועד לפיינ־ שמקריות של המיטבח הצרפתי ואפילו הנובל־ קווין, היפה למראה והלא משביע.

אחרי שעשינו כבר את כל רוטבי הכמהין למולרד הצלוי, מוסי הדגים, כבדי האווז הצלויים על עלי תרד טריים, אחרי עוגות שהכילו ליקרים יקרי מציאות ואוכמניות־יער תוצרת חוץ — אחרי כל זה, אנחנו נזכרים בנוסטלגיה שהאוכל הכי נפלא בעולם היה פעם לחם חם עם חמאה, ולא סתם לחם אלא לחם מאפה בית.

בסיפרה של חנה גולדשטיין יש מירשמים לכל סוגי הלחם, החלות, הלחמניות, הבגטים, הלביבות והאפיפיות, ובנוסף לזה, כתוספת, גם עוגות וביסקוויטים וחביתיות.

הנה, לשיפוטכן, לחם קישואים מהיר:

2 כיכרות

2 תבניות־כיכר משומנות

3 כוסות קמח לבן רגיל

כפית אבקת אפיה

כפית סודה לאפיה

½ כפית מלח

2 כוסות סוכר

כפית קינמון טחון

כוס אגוזים מרוסקים

2 כוסות קישואים — מגוררים גס בקליפתם

כפית תמצית וניל (או שקית סוכר וניל)

כוס שמן

3 ביצים טרופות ומוקצפות היטב.

מחממים את התנור לחום בינוני (180°-200°).

מערבבים את כל המצרכים היבשים.

בוללים פנימה את שאר המצרכים.

יוצקים לתבניות ואופים כשעה ורבע או עד שהכיכרות ישחימו.

מצננים על גבי רשת.

לחם, מאת חנה גולדשטיין, הוצאת מסדה. לא יודעת כמה הוא עולה, כי קיבלתי אותו במ־ תנה.

המהגיה החרדי או: לאכול טוב וגם לשמור מיצוות

אם היו מספרים לכם שראו אותי אוכלת במיסעדה גלאט כושר, מה הייתם אומרים? בול־ שיט! הייתם אומרים. ובצדק הייתם אומרים ככה. מה לי ולמפרידי הבשר מהחלב?

אבל, כמו שסיכמנו ביננו כבר בעבר, אם הבן־ אדם חי מספיק שנים, הכל קורה לו.

אז ככה מצאתי את עצמי במיסעדה הודית, טורפת סמבוסה (בצק ממולא בכשר) עם רוטב נענע נפלא ורוטב קוקוס טעים, אוכלת מרק מוליגאטוני עשיר וחריף, מלקקת אצבעות שהח־ זיקו חתיכות בשר טנדורי, זוללת אורז ועליו רוטב עדשים מיוחד במינו ואיזה ירקות מבושלים בנוסח הודו. אחרי כל זה כוס תה פרחים וממתק קוקוס ציבעוני, שהיה הדבר היחידי שעליו אפשר לוותר.

אחרי שאכלתי והתענגתי וניקיתי את הפה בעדינות עם מפית, נזכרו להגיד לי שאכלתי במיסעדה גלאט כושר. נו, מה אני יכולתי לע־ שות? להתנצר, לאות מחאה?

בשביל ארוחת־צהריים (מה שנקרא בימים אלה ארוחה עיסקית) ב־19 ש"ח, אני מוכנה לע־ צום עין ולשכוח שבעלי המיסעדה התכוונו לחרדים ולא אליי. כל זמן שהם לא מבקשים לברך בירכת־המזון לפני ומשהו אחרי, אני לא נבהלת.

מיסעדה מצויינת, שרות יוצא מן הכלל — „המעבר להודו" רח' יורדי הסירה 1. תל־אביב. כמובן.

חינוך או לא חינוך

לצאת מהחיתולים הוא ספר־הדרכה להורים שנמאס להם לכבס חיתולים או לקנות חבילות ענק של חד־פעמיים. הספר מאת ויקי לנסקי, הוצאת סירקיס, מחיר 16 שקלים.

קראתי את הספר מתוך נוסטלגיה לעבר הלא כל־כך רחוק שלי באותו עניין, ומצאתי בו הסב־ רים ועצות נבונות. למעשה, הסברים ועצות נבונות אשר קראתי כבר ב־15 ספרים, אותם קניתי בזמן שבני בכורי היה בגיל החיתולים. אני זוכרת את עצמי יושבת על הריצפה במשך שעות, כשהילד יושב מולי על הסיר, ומספרת לו כמה חשוב להיות נקי. ואיזה מתנה נהדרת אני אקנה לו כשיתחיל לבקר בבית־השימוש. אחר כך עשי־ נו סיורים ארוכים באותו חדרון קטן והסברתי בדיוק איך הכל פועל. קניתי ארבעה סוגי סירים, במשך שעות נתתי לו להסתובב עירום בבית ואפילו הכרחתי את אביו לקחת את הילד לבית־ השימוש 15 פעם ביום ובכל פעם להראות לו איך הבנים עושים. הבעל שלי כמעט מת מחוסר נוזלים, אבל לילד לא יצא כלום, אלא אם כן היו לו חיתולים.

ר. סירקיס מוציאים לאור בע"מ

אחרי שלושה חודשים של חיים מסביב לפיפי ולקאקי, כשהתנך לו אנו מתפללים היה סיפרה של אלונה פרנקל סיר הסירים, אבל היו גם הרבה ספרים אחרים, נשברתי והרמתי ידיים. שישתין עד הצבא, אמרתי לעצמי וחזרתי לחיים נורמאליים.

עברו שלושה חודשים, ויום אחד הוא חזר הביתה מהגן, הלך לבית־השימוש, עשה את צרכיו והביא גאולה למישפחה. עם הבן השני כבר ויתרתי מראש על המילחמות הדון־קישוטיות, וראה איזה פלא — גם הוא הפסיק ללכלך חי־ תולים.

לי, כאם, הסיפור הזה של המאמצים הנוראים לעשות משהו שממילא ייעשה, לא נראה חשוב. אבל מי שמאמינה בכל זאת בחינוך, או שיש לה צורך להגיד לחברות „שלי? הפסיק ללכלך בגיל שנה!" אז הנה עוד ספר שאולי יועיל ואולי לא.

גם גברים זה דבר מצחיק

כשבעלי מתחיל לספר לי באריכות על סרטים מצויינים המוצגים בבתי־הקולנוע בתל־אביב, וגם טורח להגיד לי שהוא כבר ראה את הסרטים האלה, אז אולי אני רוצה ללכת עם חברה או חבר, כשהוא מזכיר לי חברות נשכחות ומציע לי לחדש את הקשרים איתן, כשהוא מוכיר לי שכבר מזמן לא ביליתי לילה עם הוריי בירושלים, אני יודעת שיש איזה מישחקי־הגביע העולמי בכדורגל או לפחות גביע אירופה בכדורסל. באותו זמן ממש לאחי, שגר באילת, יש פיתאום המון פגישות בתל־אביב והוא נאלץ להגיע הנה בדיוק בימים שבהם משדרים את המישחקים, וממש לא בכוונה הוא תמיד מפסיד את המטוס חזרה ונאלץ לבלות את הערב אצלי בבית.

לקראת זמן השידור לובשים שני הגברים של חיי חליפות טרנינג (אירוע ספורטיבי, לא?), מכי־ נים לעצמם חצי קילו גרעינים לבנים, צלחת ענקית לקליפות, שש פחיות בירה (שניהם שונ־ אים בירה, אבל המעמד מחייב, כנראה) וברגע שהכדור הראשון נזרק הם מתחילים לצעוק כמו שני... טוב, לא חשוב כמו שני מה.

כל זה כבר מזמן לא איכפת לי. הבנתי שכל גבר צריך לקבל פעם בכמה זמן את מנת ה... (טוב, לא חשובה המילה המדוייקת). בכלל, אם אנשים מבוגרים רוצים להעריץ כמה גבוהי קומה שרצים אחרי כדור, זה עניין שלהם ולי זה כבר לא מפריע.

מה שכן מפריע לי זה השוויץ של ההבנה, ההשכלה והידענות שמלווה את הגברים בעניין הכדורסל, למשל. שלושה ימים אחרי כל מישחק הם מנתחים כל ניתור, כל תנועה של שחקן, כל פיספוס של שופט, והכל בידענות מדהימה ובנ־ סיון תיאורטי בלתי מוגבל. הם יודעים מי זרק למי, באיזו דקה בדיוק, ולמה. הם יודעים שההוא עמד במרחק 13 מטרים והחזיק את הכדור 13 שניות ולא 14, ואילו הוא היה זורק בזווית יותר חדה, אז הכדור היה נכנס לרשת וכו' וכו'.

ולכן מאוד מרגיז אותי שעכשיו הם לא טורחים אפילו לבלוע איזה כובע או צפרדע או לפחות להתנצל, על כי אחרי שלושה או ארבעה מישחקים של מכבי בגביע אירופה, הם ישבו, שני הגברים המלומדים, ואמרו האחד לשני:

גמרו.

בטח גמרו. שווים לתחת.

אין להם סיכוי.

איזה סיכוי? לא יודעים לשחק!

וזה עוד לפני מדריד. שם יקרעו אותם לגזרים!

הם לא יגיעו למדריד. גמרו. גמרו, אני אומר לך.

ועכשיו, כש„מכבי" בגמר, כלי להניד עפעף, תוך המשך פיצוח הגרעינים וגמיעה חביבה, הם אומרים אחד לשני: „שמע, קבוצה לגמרי לא רעה. היתה לי הרגשה שהם יעשו את זה הפעם!" והשני עונה לו: „כן, גם לי היתה הרגשה כזאת. קבוצה טובה."